

Donderdag 2 maart 1995

Inwoners Kooten kregen (voor het merendeel) achternamen in 1811 . . .

Iedereen stelt zich in zijn leven af en toe vragen als: Waar kom ik vandaan? Wat zijn mijn wortels? Wie waren mijn voorouders? Mocht u belangstelling hebben voor het voorgeslacht en zou u het interessant vinden om een stamboom of iets dergelijks op te zetten, dan kunt u hulp en advies krijgen bij de Stichting Oud-Achtkarspelen.

Ook is het mogelijk om in bepaalde gevallen een beperkt onderzoek te laten doen. Een voorbeeld van ene beperkt onderzoek is het opsporen van ene voorgeslacht in alleen mannelijke lijn (een stamreeks). Voor informatie kunt u zich wenden tot de heer D.R. Wildeboer te Buitenpost (tel. 05115-41920), secretaris van de stichting.

In een volgend artikel zal aandacht worden besteed aan de aangenomen achternamen door de inwoners van Buitenpost.

D.R. Wildeboer
secr. Stichting
Oud-Achtkarspelen

Dit is het tweede artikel in de reeks, dat betrekking heeft op de aangenomen achternamen of familienamen in Achtkarspelen. De bedoeling van deze publicaties is om te laten zien of misschien ook één van uw voorouders destijds een gang naar het huis van de grietenij in Buitenpost maakte om een achternaam aan te nemen, waarmee u nog steeds door het leven gaat.

Nu eerst een kleine greep uit de geschiedenis van het dorp. Kooten was van oorsprong een boerendorp. Wanneer Jacob Hepkema rond 1880 door het dorp wandelt, wordt hij bijna lyrisch en begint zijn verhaal in zijn krant als volgt: "Men ziet hier prachtige boerderijen, die naast elkander aan den zeer gezelligen weg staan, alle met breede hiemingen en diepe hoven. Er is bij 't zomer kleur en verscheidenheid in het geheel van groen en huizen, welke laatste door zorgvul-

dig geschoren heggen gescheiden zijn van den weg."

Op de kaart van van Eekhof uit 1844 komt echter de buurtschap Kootstertille al voor en is te zien dat bij de tille (hoge brug over het Casper Robles- of Kolonelsdiep) in de weg naar Drogeham, al een dichte bebouwing aanwezig was. Hier waren een aantal bedrijven gevestigd, zo als een kleine scheepshelling een jeneverstokerij en nog een paar andere industrieën. Van deze bedrijvigheid is niets meer van over en in de plaats hiervan zijn in de jaren vijftig van deze eeuw, andere fabrieken voor in de plaats gekomen. Na de wereldoorlog II kwam de dorpsuitbreiding onmiddellijk ten noorden van genoemde tille te liggen en vond men het juist en meer verantwoord om de naam Kootstertille aan te houden. In 1959 werd de dorpsnaam Kooten officieel gewijzigd in die van Kootstertille.

Nu rijst de vraag waar woonden de inwoners van het vroegere dorp Kooten in 1811, toen ze verplicht werden om een achternaam aan te nemen. Het boek "Tegenwoordige staat van Friesland", verschenen rond 1790, geeft hierop een antwoord: "Hier is eene kerk zonder toren en de huizen staan langs den rydweg, die mede zeer vermakelyk in 't geboomte ligt, loopende van de Kootster tille af tot aan den Kootster molen, bij Kaale Beintum. Hier onder behoort mede Opperkoten, ten Westen van den molen gelegen, mede eene zeer vermaakelyk gebouwde buurt, midden in lommerryke dreeven en bouwlanden, die zich ten Noordwesten, over 't zogenoemde Wildpad, uitstrekken tot aan de Kuikhornster tille, alwaar ook nog veele huizen staan, die mede onder Koten behooren".

Met andere woorden: De bevolking van destijds woonde aan de

huidige wegen "De Koaten", "Opperkoatsterwei" en in een gebied ten Noorden van het "Wy paed", dat aan Kuikhorne toe liep. In 1811 was de meest gekozen achternaam Kootstra (8x), gevolgd door de Vries (5x). Het lijkt erop dat al deze Kootstra's (10% van verschenen personen bij de gemeente) zich hebben genoemd naar hun dorp Kooten. In de overige dorpen van de gemeente Achtkarspelen kwamen 4 personen op het idee om zich Kootstra te noemen. Ook in dit dorp was het belangstellingspercentage groot voor het aannemen van een achternaam of familienaam. Dit kan worden afgeleid uit de feiten dat Kooten in 1811 ongeveer 95 woningen telde, waaruit 80 gezinshoofden of alleenstaanden moeite namen om een reis naar burgerlijke stand te maken. In die tijd had het dorp rond 420 inwoners. Welke namen uit 1811 komen nu nog in Kootstertille voor? Om dit na te gaan heb ik de telboekjes nagekeken, die een goede doorsnede van het namenbestand toont. Van de 55 aangenomen verschillende namen zijn er volgende genoemde gids nog iets meer dan de helft overgebleven.

Door vestiging en ten gevolge van uitbreiding van het dorp in 1811, zijn er uiteraard weer vele nieuwe namen bijgekomen. Van deze "nieuwe" achternamen, waarvan er meer dan 8 in het telefoonboek voorkomen zijn: Alma, van Bosch, Hoekstra, van der Meulen, Nicolai en Terpstra.

Onderstaand treft u een alfabetische opsomming aan van de aangenomen achternamen door de inwoners van Kooten in 1811. De lijst is overgenomen uit het boek "Repertorium van familienamen 1811-1812 in Friesland aangenomen of bevestigd" door Nieuwland e.a. Boven aan de lijst staat een zekere Pieter Reinder. Deze Pieter, die een zoon was van Reinder, ging voortaan dus volgens de burgerlijke stand officieel Pieter Reinders Adema heten.

Het zelfde is van toepassing op volgende namen. Het cijfer in laatste kolom (onder k.), geeft het aantal kinderen aan, die de achternaam van de naam opgaf bij de gemeente en dus ook deze achternaam gingen dragen.

Nr.	Familie-naam	Voornamen	k.
1	Adema	Pieter Reinders	-
2	Akker	Jan Jilles	-
3	Bij, van der	Jan Sjoerds	6
4	Boer, de	Binne Harkes	-
5	Boersma	Ete Geerts	2
6	Boersma	Tjeerd Martens	4
7	Bosma	Hendrik Berends	5
8	Brouwer	Freerk Jelles	5
9	Buursma	Rinze Willems	-
10	Dijkstra	Alle Marks	-
11	Dijkstra	Jan Sjoerds	5
12	Dijkstra	Rimke Rinzes	4
13	Gorter	Louw Klazes	4
14	Gorter	Riemer Alles	5
15	Groenhof	Alle Arends	3
16	Haan, de	Edze Engberts	1
17	Heide, van der	Geele Sjuks	6
18	Hellinga	Geert Fokkes	4
19	Hellinga	Siebe Fokkes	2
20	Hymersma	Jurjen Jans	7
21	Hiemstra	Sybe Jans	3
22	Hoeksma	Tjebbe Brants	5
23	Jansma	Minne Gosses	-
24	Jongsma	Bonne Oenes	-
25	Kammenga	Tjebbe Jans	1
26	Kemp	Reinder Heerus	3
27	Kootstra	Aaltje Wytzes	2
28	Kootstra	Eelkje Teekes	5
29	Kootstra	Geert Stevens	-
30	Kootstra	Gerrit Roels	-
31	Kootstra	Hendrik Gerrits	1
32	Kootstra	Ype Stevens	-
33	Kootstra	Sierd Geerts	4
34	Kootstra	Sjoerd Stevens	1
35	Koten, van	Marten Zipkes	5
36	Koten, van	Rienk Reinders	4
37	Kramer	Pier Douwes	6
38	Kuiper	Hylke Jakobs	2
39	Kuipers	Jan Annes	-
40	Kuipers	Willem Christiaans	7
41	Leegsma	Wietze Willems	3
42	Ley, van der	Rienk Komelis	-
43	Lemstra	Geert Siens	-
44	Ploeg	Jakob Harmens	6
45	Postma	Melle Melles	1
46	Reitsma	Abele Beerends	3
47	Schaaf	Johannes Sietzes	-
48	Siebesma	Nanne Siebes	-
49	Smits	Wiebe Ebes	7
50	Spoelstra	Albert Hendriks	4
51	Stapert	Sjoerd Sytzes	5
52	Stryp	Dirkje Gjalts	3
53	Sudema	Willem Komelis	3
54	Swaag, van der	Jan Hendriks	2
55	Swaag, van der	Jan Jakobs	2
56	Terp, van der	Roel Sittes	-
57	Timmer, van	Gosse Siedzes	2
58	Tjipkema	Jelle Alles	6
59	Tuinsma	Hortze Pieters	2
60	Veen, van der	Dirk Ouwes	3
61	Veen, van der	Sjierk Lykles	3
62	Veen, van der	Tjeerd Teekes	-
63	Veen, van der	Weyke Rykeles	4
64	Veenstra	Hendrik Ypes	4
65	Ververda	Andries Sietses	2
66	Vries, de	Andries Alberts	-
67	Vries, de	Jakob Teekes	5
68	Vries, de	Jan Harmens	3
69	Vries, de	Lieppe Alberts kinderen	2
70	Vries, de	Lieppe Jitzes	1
71	Wal, de	Jenze Wietzes	2
72	Wal, van der	Alle Feijes	7
73	Wal, van der	Klaas Theunis	2
74	Wedzenga	Klaas Klazes	6
75	Westerhof	Lykle Eesges	5
76	Westra	Froukje Hendriks	2
77	Westra	Sweitze Ulkes	2
78	Wijk, van der	Sjoerd Hendriks	-
79	Wijma	Antje Pieters	6
80	Wijnjeterp	Feije Gurbes	3